

СВИНЯЧИЙ СИН.

Японська народна казка.

Жиро був невеличкий на зріст, чепурий і дуже розумний хлопчик. Його батько помер дуже давно, і Жиро зовсім не пам'ятав його; а мати померла всього кілька тижнів. Поміраючи, вона залишила синові дванадцять записок, кілька шкільних книжок та де-яке дрантя замість одягу. Що ж було в неї крадіжки, те все вже через дві години після її смерті ростаскали чужі люди, бо вона була всім винна. За життя вона у всіх напозичалася, але не дуже любила сплачувати довги.

Був у Жиро дядько, багатий купець, що торгував рижом. Він і пожалів свого нещасного. Та не довго жив у нього Жиро, бо твердий був дядько. У вбогої матері хлопцеві жилося краще, хоча й був він завжди голодний. „От як би то в мене були гроші! — мріяв Жиро. — тоді би я й сам знав, що мені з собою робити!“

Гроші! Але ж де їх взяти, тих грошей?

Ця думка ніколи не тікала з його голови. І в день, і в ніч він тільки про це й міркував.

Якось одного разу, коли він сидів за роботою, але робив аби-як, думаючи тільки про гроші, його раптово обсяла надзвичайна думка.

В тому ж — таки містечку, де торгував дядько, жив дідусь Букайемон. Старий був завзятий буддист, який щиро вірив у те, що після смерті душі змінюють ся і переселяються в іншу тварину. Він не їв ні мяса, ні риби, бо бояв ся з'їсти таку тварину, у якій живе душа його померлого родича. Всякі створіння, іноді дуже огадні, ходили й плазували по його одязі й по тілові, — але ж він не вживав проти них ніяких заходів, щоб часом не образити кого — небудь з своїх родичів, душ яких могли жити у цих створіннях.

Оселя Букайемона — то був справжній рай для пацюків, де їх розплодилася сила, бо хазяїн ніколи не наважувався їх знищувати.

У старого Букайемона була велика свиня, яку він поважав надзвичайно, бо був певен, що в тілі цієї брудної тварини саме в цей час пробуває душа одного родича.

Хитрий і розумний хлопчесько — Жиро знав про всі ці примхи чудернацького дідуса і надумав скористуватися з його щирої віри.

— Добридень, дідусю! — вклонив ся він Букайемонові, завітавши одного дня до його хати.

— А! Це ти, Жиро? Ну, що там чувати?

— Яка чудова сьогодні година!..

— Так, година добра, — відповів старий. — Але що маєш казати, парубче? Як ся маєш?

— Дякувати Богові, живу потрошку, хоча мені й не дуже — то бодімо жити у дядька!.. Маю до вас одну справу.

— Яку?

— Чи немає часом у вас свині?

— Э.

— Напевне е?

— От, тобі й маєш! Навіщо ж я буду тобі брехати!..

— То таки справді е! Так — таки воно й е!

— Та що таке? — спитав ся здивований Букайемон.

— Та ні... то я так... — промимрив Жиро, вдаючи ніби йому страшенно ніяково.

— А чи не можна побачити цю свиню?

— Чому не можна? Звісно, можна, — але ж навіщо це?

— О! Мені дуже треба! Хоча б тільки одним оком глянути!.. І обличчя хлопчика засяло від радісної усмішки; видно було, що він зрадів надзвичайно.

— Не розумію, з чого ти так радієш?

Хлопець не відповів нічого і пішов у саж за Букайемон, якого страшенно зацікавила вся ця розмова.

— Ось тобі й свиня. Дивись! — сказав старий.

Але не встиг він вимовити цих слів, як Жиро кинув ся до свині, в саму багнюку, де стояла вона по череву, і почав, милуючи, цілувати, обніматися та гладити вонючу свиню. Свиня тільки хрюкала, а здивований Букайемон спочатку не міг слова промовити, а потім покликав до себе хлопця й спитав ся у нього.

— Жиро, розкажи ж мені, що все означає? Як тут е таємниця? За віщо ти так кохаєш цю свиню і милуєш її такими ласкавими словами?

— Пане мій! — промовив Жиро, обливаючись словами. — Оця свиня — моя ненька!

— Твоя мати! Та що бо ти кажеш?

— Це правда; ви тільки вислухайте, що я вам розкажу. Учора вночі, коли я міцно заснув, хтось ніби доторкнув ся до моєї голови. Я раптом схопив ся й скам'янів: перед мене була моя мати, що кілька тижнів тому, як померла. Сумними, повними сліз, очима вона дивилася на мене й промовила:

„Сину мій, я дуже нещасна і тепер прийшла до тебе, щоб оповістити тобі чому я нещасна і признатися в страшній таємниці. Любий мій сину! за життя я зробила страшний гріх — і тепер маю таку кару: ще тридцять років мушу я жити на землі, але не людською, а в тілі якоїсь скотини. З волі великого Будди мене повернуто на свиню. Тепер, як свиня, я належу добрій і гарній людині, справжньому святому — Букайемонові. Ти відшукай цього чоловіка і випрохай у нього дозво-

лу хоч коли — не — коли бачити ся зо мною.

Коли Жиро скінчив своє оповідання, буйні слези знову потекли по його щоках.

Він кинув ся до свині і, ридючи, обнімав її:

— О, моя ненько!.. Неня моя рідна!..

Побожний дідусь зтурбований тим, що він чув і бачив, — знову покликав хлопця і сказав йому:

— Любий мій сину! Я поважаю твою любовь; вона дуже мене зтурбувала і твоє лихо близько припало до серця. Щоб хоч трохи полегшити твою тугу, я даю тобі спроможність, часто бачити свою матір... Візьми собі цю свиню — я тобі її дарую...

Жиро, якому тільки цього було й треба, спочатку прикинувся, а далі кинув ся в ноги доброму дідусеві і обнімаючи його коліна, говорив:

— Ненечко моя, подякуємо вкупі доброго чоловіка. Тепер вже ніколи ми не розлучимо ся з тобою.

Дякуючи всякими словами Букайемона, Жиро витяг свиню з сажі і повів просто до різника. Свиня була гарної породи, а до того ще й дуже гладка, — і різник дав „свинячому синові“ чималі гроші.

„Ну, слава Богові, все склалося, як найкраще; тепер я маю гроші, і ці гроші — початок мого щастя!“, — сам собі сказав хитрий хлопець, повертаючись до дому і рахуючи одібрані ієни.*

* Ієни японські монети.

СТРАШНА ТАЙНА.

(Дальше.)

V.

Фантазія пана Горбі сильно працювала в області тих річей, які лазиваємо розкошами сьвіта сего. Щось в роді зазвисти родило ся в ній, а щоб вернути до рівноваги силував ся представити собі сю хвилю, в якій він станув би серед сего товариства з суворим поглядом агента.

Спер ся на дерево і вдивляв ся в ясно освічені вікна. Нечайно станула музика, тось там зайшло. Незабаром побачив детектив як кілька пань відіхало, а описав вийшов Куніцький зі своєю нареченою на город.

Тепер представив собі знова, що привело его сюди: хотів довідати ся, як мейскає Куніцький. Міг запитати про се в уряді, але бояв ся, щоб не звернули на него уваги товариші, що від початку повіреня ему морду інтересували ся ним дуже. Вони не повинні ані припускати, що він е вже так близько відкриття тайни. Довершеним вже фактом хоче він заскочити своїх співробітників: Крім сего мав він намір, занепокоїти троха чоловіка, якого підозрівав, щоб побачити як він буде захищувати ся. Бо ще не е зовсім певне, що сей брав участь в убийстві. Може Вайт розійшов ся з житем добровільно, як се припускали деякі старші, поліційні урядники. Дійсно дотеперішнє поведєня Куніцького не будило зовсім підозріння: був зовсім свободний і можливо, що сьміяв ся з цілого сьвіта, особливо з поліції, яка ломилася собі голову над вбивством на улиці Ліхтенштайна. Наконечню вчув детектив голоси в городі відлі Вебера. Наперед працювали ся мушкетери, межі ними доктор Герлінг і Ролер; тепер надійшов Куніцький під руку зі своєю нареченою. Пан Вебер подав ему руку і допросив, щоб вернув до міста его повозом, на що Куніцький не пристав. Марія працювала з ним сердечно а на відхідне кликнула через двері городу:

— Не забувай, найдорожший!.. завтра!

Голос еї звучав весело, як голос жайворонка. Стефан Куніцький пристинув хвилю, зняв капелюх і відіхнув глибоко.

— Файний хлопець говорив Горбі до себе, шкода его!

Стежений йшов спрова, пристаючи час до часу, начеб любив ся красою маїної ночі.

Наконеч закурив цигаро і став іти так скоро, що досить грубий Горбі ледви міг наспіти за ним.

Детектив глядів все на струнку старту Куніцького і все більше переконував ся об вині чоловіка, за яким стежив. Мав він яснє загортку і м'який капелюх, що завважали оба візники.

Знова став іти Куніцький поволи а детектив наблизав ся до него так близько, що міг почути докладно се о чім говорив до себе стежений.

— Бідна дівчина — бідна! говорив Куніцький із щирим співчутєм. В сю мить завважав кроки Горбі за собою, обернувшись скоро і сказав в роздражненню:

— Пощо — до чорта — слідите за мною?

— Ага, завважав, що я сліджу за ним, думав задоволений Горбі. — Я вас не сліджу, сказав голосно, думаю, що улиця е для кожного і кождий може іти де ему подобає ся.

Куніцький нічо не відповів, лише пішов дальше.

— Зачинає ся полохати пташок, добрий знак! Між тим Куніцький був в не дуже добрім настрою.

— Сей певністю іде за мною, думав, але не довідує ся, де я мешкаю.

Убитий в дорожці. — Цілий роман. — Одно певне: у Вебера не злибаю вже більше Вайта. — Наколив моя наречена знала о всім, булоб для мене мало надії — але она не довідує ся — і ніхто з людей.

(Дальше буде.)

СЬМШНЕ.

ДОБРА ГАЗДИНЯ.

— Жінко, а жінко!

— Чого?

— Чи ти корову доїла?

— Доїла.

— А молоко де?

— Випила.

— Чом же ти мені не зоставила?

— Трясьця тобі, болячка тобі вражий сину! Бач, ще його й молоком годуй!

— Та брешеш, жінко вже три дні минуло, як я корову продав.

— Ей чоловіче, тож то вона тому і не ревіла, що зі дома не було вже.

ЗАБЛУДИВ.

Заліз злочин в комору та й потяг полоть сала. Хазяїн почув стукіт та приловив злочина на горячій:

— Чого ти сюди заліз?

— Заблудив.

— А сало на що взяв?

— Ну, ти ж кажи!

Чому багато води в морю. Погнав чоловік до моря напувати волп, так не п'ють. Що чоловік не робить, не просить, не п'ють.

— Що за біс, чом вони не п'ють, вжеб пора. Стривай, бодай сам напью ся.

Ухопив раз солоня, хлещув в друге, щос солоня, ба ще ві, мов гірка.

— Е, каже чоловік, тим же й й багато, що й ніякий біс не п'є.

МАЗУР.

Сідав мазур на коня, та ніяк не годе, все зсуне ся ся, бач кінь дуже високий. От мазур й молить ся:

— Ох, Господи, поможи, Матко Боска, поможи, сьвян ти Антоні поможи, всі Сьвяті допоможіть!

Та як напружить ся, так і опинить ся на другім боці. А тоді:

— Поволи Боже тай ви Сьвяті, тільки не всі відразу, бо й до завтра на кони не буду.

ДОБРА КОЗА.

Шукав жид свою козу в лісі та й найшов, що вже її вовки розірвали. Та й каже:

— Ай коза, козонька, а! Хоч розорвалася а не подалася.

ЛІНИВІ.

Лежить чоловік із жінкою в саду під яблунею а на дворі дуже душно — пече, аж в'ялить, — чоловік і каже:

— От, коби то яблуко впало мені в губу саме!

А жінка:

— І хочеть ся ото тобі говорити в таку спеку.

ЖИД І ЗЛОДІЙ.

Украв злочин у жиди козу. Взяв на мотузок, тай веде. Жид його доганяє:

— Гей, слухай, на що ти взяло моя коза?

— На мотузок.

— Але за що ти її взяло?

— За роги.

— Але я питаю ся тебе, що я тобі винно.

— А хибань я тебе о що упомінаю ся.

ДОБРА КУХАРКА.

Казала невістка:

— Чорт його маму

тую свекруху! Вона в борщ у такім кітлі як то ввесь з'їдять, ще й жуть, що мало, а я зва малюсеньким черепаником й більше половини оставля.

Чочо ти дівко танцює! Та нині в Гамеріці моєстри весіля, так певно зики грають.

ТРИ ПИТАННЯ.

Рабін: — „Чого півень сьпіє“

Очи закриває?

Мошко: — Того певне, на пам'яті

Свою пісню знає.

Рабін: — „Чого колись драби“

Ангели злізали?“

Мошко: — Бо ще були м

Малі крила мали.

Рабін: — Чогож море так лон

Що не можна пити?

Мошко: — Бо погані оє лед

Мали засолити.

ЦИГАНОВА ОБЩАНКА.

Знайшов циган мід в ду

плі, але високе на дереві.

— Ей, каже, Боженьку

Коліб я на це дерево вилі

то з того воску, що там з

до церкви свьчку всукав

в завбільшки таку, як

сала.

Поліз тєді, та Бог поміг

циган якось видрапав ся

Найв ся добре меду та тоді

й каже:

— Чим будь Бога одури

вби, аби душу засолодити.

— Скоро те сказав, як гу

пне до долу.

— Ай каже, Боженьку! —

Якже ти — нічого жарту

не знаєш? Я то так тільки

пожартував, а ти за правду

взяв!

ШВЕЦЬ.

Пішов парубок до міста

вчити ся на шевця. По кіль-

кох роках вертає до дому у

гостину і був на селі на обі-

ді — Сидить він, надув ся

мов пава, пишасть ся, мов

то: „ми просьвітнені“ лю-

де бачуть таке, то й не див-

лять ся на нього. А він го-

ді:

— Не вважайте люде до-

брі, що я швець, говоріть

зі мною як з простим.

СЬВЯТО.

— А чому ви хлопці не о-

рете?

Та дядьку, сьвято...

— Яке сьвято?

— Та у Хранцузів геть

всі сьвяткують.

А газдиня зачула та ка-

же: а я хтіла пироги ліпити

та в таке сьвято не годить

ся, зварию голий борщ.

А хлопці; Та ні, матусень

ко, се не наше сьвято гей

соб, воли!

МОШКО І СУРА.

— Щоб ти мені Сура з

ровенька була!

А тиж Мошку, як?

— Я вже буду й так